

Momentul aniversării a 45 de ani de existență a UTM constituie un prilej de reflecție asupra drumului parcurs de-a lungul timpului și totodată asupra viitorului care ridică în fața noastră, dascăli și discipoli, imperativul păstrării și continuării tradiției într-o lume a cunoașterii, lipsită de granițe. Fie ca succesele de ieri să fie zorii zilei de mâine! Vivat, crescat, floreat, UTM!

Conferințe internaționale

„MICROELECTRONICA ȘI ȘTIINȚA CALCULATOARELOR” „10 ani de activitate – RENAM”

În perioada 1-3 octombrie 2009 la UTM și-a desfășurat lucrările conferința științifică internațională dedicată domeniului microelectronicii și științei calculatoarelor, ediția a VI-a, care a găzduit adițional și un subprogram de activități dedicat jubileului de 10 ani de la fondarea Rețelei informaționale a comunităților academice și universitare RENAM – rețea dezvoltată prin sprijinul financiar al Consiliului Științific NATO. Organizatorii conferinței: Facultatea de Calculatoare, Informatică și Microelectronică (FCIM) de la UTM și AȘM.

În cadrul conferinței au funcționat 5 secții de profil, la care s-au prezentat peste 120 de comunicări științifice ale cercetătorilor din România, Italia, SUA, Kuweit, Franța, Germania, Rusia, Portugalia, India, Ucraina, Belarus. Republica Moldova a fost reprezentată de instituțiile și întreprinderile de profil din cadrul AȘM, UTM, USM, ELIRI ș.a.

Scopul general al conferinței comune a constat în abordarea problemelor actuale privind cele mai importante direcții de dezvoltare a economiei naționale și mondiale: micro-opto-electronica, nanotehnologii și nanostructuri, știința calculatoarelor, comunicații și sisteme electronice, dezvoltarea infrastructurii pentru serviciile informaționale în comunitățile e – știința și e – educația din Republica Moldova prin Rețeaua națională de servicii Internet – RENAM.

În cuvântul său de deschidere acad. **Ion Bostan**, rectorul UTM, a subliniat că Asociația RENAM a luat ființă cu ajutorul Consiliului Științific NATO, prin reprezentantul său **Erich Peplow** (Germania), prezent la conferința dată.

La lucrările conferinței au luat parte și **Gheor-**

ghe Duca, președintele AȘM, **Corina Fusu**, președinta Comisiei parlamentare pentru cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, **Leonid Bujor**, ministrul educației, **A. Rotaru**, vice-ministru al tehnologiilor informaționale și comunicațiilor, acad. **Valeriu Canțer**, președintele Consiliului Suprem pentru Acreditare și Atestare din RM, **Ion Tighineanu**, vicepreședinte al AȘM, acad. **Ion Ababii**, rectorul Universității de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”, **Andrei Andrieș**, director general al Asociației RENAM, persoane de conducere din diferite firme de profil informațional din RM.

Nanotehnologiile și nanostructurile – o știință relativ nouă și de mare perspectivă, una din direcțiile principale de cercetare la Universitatea Tehnică din Moldova, a fost reprezentată la conferință de Centrul Național pentru Studiul Materialelor. Știința comunicațiilor și sistemelor electronice a fost reprezentată de catedrele și laboratoarele respective de la FRT, iar știința calculatoarelor – de catedrele corespunzătoare de la FCIM.

(Continuare în pag. 3)

Acum 45 de ani, la Chișinău, lua ființă Institutul Politehnic

Ianuarie 1964.

Comitetul de Stat pentru școala superioară și specială a RSSM (președinte S. Țaranov) elaborează un demers privind crearea la Chișinău a Institutului Politehnic.

Februarie 1964.

Vicepreședintele Consiliului de Miniștri A. Corobceanu pleacă la Moscova, unde discută această chestiune la Ministerul Unional al Învățământului Superior, la Consiliul de Miniștri al URSS și la Departamentul Cultură și Învățământ al Comitetului Central al PCUS.

13 martie 1964.

Guvernul URSS emite un ordin (nr. 209), prin care se decide deschiderea Institutului Politehnic din Chișinău (IPC). Ordinul este semnat de vicepreședintele Guvernului – Alexei Kosâghin.

28 aprilie 1964.

Apare Hotărârea comună (nr. 177) a Comitetului Central al PCM și a Consiliului de Miniștri al RSSM „Despre organizarea Institutului Politehnic din Chișinău”. Documentul este semnat de I. Bodiul (prim-secretar al CC al PCM) și A. Diordița (președintele Guvernului RSSM). În document sunt indicate facultățile și filialele transmise IPC, edificiile destinate amplasării IPC, măsurile menite să asigure funcționarea noii instituții (dotarea cu cămine și apartamente, inventar, alocații financiare etc.)

6 mai 1964.

În postul de rector este numit doctorul în științe fizico-matematice **Sergiu Rădăuțanu** (anterior – șef de laborator la AȘM).

9 mai 1964.

Ministerul Învățământului Public al RSSM emite ordinul nr. 127 „Despre organizarea Institutului Politehnic din Chișinău”, în care sunt indicate structura și patrimoniul IPC.

Iunie 1964.

Rectorul pleacă în deplasare la Moscova și Leningrad, unde vizitează Ministerul Unional și o serie de școli superioare tehnice, obținând documentația necesară (planuri de învățământ, programe pentru diferite obiecte), loturi de literatură științifică și tehnică. Se stabilesc contacte cu savanți și catedre, se obțin locuri în doctorantură, sunt invitați specialiști tineri (care ulterior au organizat o serie de catedre speciale la IPC).

August 1964.

Au loc primele examene de admitere. La IPC au fost înscriși 575 de studenți la secția de zi, 100 – la secția învățământ seral și 400 – la secția învățământ fără frecvență.

17 august 1964.

Prin ordinele nr. 1-8 sunt numiți decanii facultăților cu învățământul la zi: A. Parsadanean, I. Mocan, B. Liutaev, V. Krolenko și M. Cherdivarenco.

31 august 1964.

188 de persoane sunt numite (prin ordinul nr. 37) în posturi didactice.

31 august 1964.

Ordinul nr. 38. Este angajat personalul tehnic, care număra 62 de lucrători.

31 august 1964.

Prin ordinul nr. 39 au fost numiți 12 colaboratori ai departamentelor, rectoratului și 20 de lucrători ai bibliotecii. În linii mari, colectivul Institutului Politehnic era deja format.

1 septembrie 1964.

În sala de festivități a corpului de studii nr. 1 are loc solemnitatea inaugurării Institutului Politehnic. Participă personalități marcante din învățământul universitar, știință, cultură, demnitari de stat, invitați din Moscova, Leningrad, Kiev, Bălți.

CLARVĂZĂTORUL TEODOR ȘIȘIANU S-A ÎNZIDIT ÎN UTM

După emiterea în 1964 de către guvernul ex-URSS a hotărârii privind înființarea Institutului Politehnic din Chișinău și desemnarea în calitate de rector a tânărului candidat în științe Sergiu Rădăuțanu s-a purces imediat la căutarea lectorilor fie în RSSM, fie pe întinsul întregii URSS, persoane care să se... înzidească în temelia acestei noi școli superioare inginerești, absolut nouă pentru melea-gul basarabean, astfel ca să se poată dezvolta încet-încet și industria într-un ținut eminent agricol.

– Noi înțelegeam, spune dl **Teodor Șișianu**, astăzi profesor universitar, doctor habilitat, membru-corespondent al AȘM, iar pe atunci tânăr aspirant (doctorand), apoi cercetător la Institutul de semiconductori al AȘ a URSS din Leningrad (azi Sankt-Petersburg), că înființarea Institutului Politehnic din Chișinău urma să fie un izvor magnific de ingineri care cu timpul să formeze clasa intelectualității tehnice autohtone – sarcină socială enormă.

Și iată, în octombrie 1964 rectorul Rădăuțanu se deplasează la Leningrad, unde auzise că un tânăr moldovean, Teodor Șișianu, studiază și cercetează la Institutul de semiconductori. S-a tratat cu persoanele de conducere ale Institutului și... tânărul Șișianu, însuflă-

țit de sentimente patriotice, vine la Chișinău să zidească și el temelia Politehnicii. Teodor Șișianu vine la Chișinău în 1965. Se încadrează în munca didactică la Catedra de Electronică Industrială condusă pe atunci de **Vitalie Târziu**, doctor în științe. În 1965 Institutul Politehnic din Chișinău își lua deja zborul. De la Institutul Agricol din Chișinău studenții de la specialitatea de electrificare agricolă trecuseră la nou-născuta Facultate de Energetică, a cărei conducere fusese încredințată tânărului decan **A. Parsada-nean**. La Politehnică au trecut și studenții de la specialitățile tehnice ale USM. Amplasată inițial doar în blocul nr. 1, existent și astăzi, Politehnică primea în „brațe” și alte blocuri, se extindea. Își derulaseră activitatea specialitățile de construcții, mecanică, automată, se formau primele 4-5 facultăți.

Teodor Șișianu fondează în 1965 specialitatea „Microelectronica” – o clarviziune excelentă. Această specialitate anticipa deschiderea unei ferestre largi științifico-industriale și sociale, care și azi răspunde necesităților republicii pe linia modernă a informatizării.

Simțul pedagogic i-a insuflat profesorului Șișianu ca încă din debutul activității sale didactice să facă o paralelă cu cercetarea științifică. A organizat un laborator de cercetări științifice, care va susține în permanență nivelul înalt și la instruirea studenților.

Clarviziune și în acest context, căci acea anticipație, menținându-se pe tot parcursul existenței IPC-UTM, a perpetuat nivelul înalt atât în aula studentească – la predare, cât și în laboratorul științific – la cercetare. UTM înregistrează astăzi pe plan științific succese remarcabile – câte 20 de conferințe naționale și internaționale în fiecare an, inclusiv cu participarea studenților, numeroase proiecte și programe în consorții cu universități și centre științifice din țări ca Germania, Franța, Rusia, SUA, Canada, Belgia, România, Ucraina, Bulgaria, Italia, Ungaria etc. UTM a reușit performanțe importante și pe plan didactic, astfel ca să se reformeze pe 2 cicluri – Licență și Masterat plus Doctoratul – școli doctorale, precum prevede Proce-sul Bo-

logna, orientat spre formarea Spațiului European Unic al Învățământului Universitar și Cercetării Științifice.

Pe tot parcursul celor 24 de ani, cât a condus Catedra „Microelectronica” și dispozitive semiconductoare”, prof. Șișianu a urmat principiul clarviziunii – a prevedea cum vor evolua, cum trebuie să evolueze lucrurile universitare ca să fim pregătiți să facem față noilor provocări ale cerințelor de dezvoltare. Dl Șișianu formează la UTM, în colaborare cu universități din Anglia, Franța, Germania, primul Masterat European (1995-2001), a pregătit 40 de profesori ai UTM prin stagii în universități din Franța, Germania, Anglia, astfel că acum, când masteratul a devenit „de masă”, noi dispunem de mulți factori didactici pentru a asigura procesul didactic la nivelul cerut.

Încă la 1965 prof. Șișianu a încetățenit personal la catedră o temă de cercetare care și azi nu-și minimalizează valoarea – „Materiale și dispozitive în baza semiconductoarelor binari”. Este vorba de materiale actuale și azi în cercetări și industria semiconductoarelor: Galium Arsen – Ga As, pe baza căruia au apărut laserele cu o largă întrebuintare azi în industrie, medicină etc., primele circuite integrate de frecvență supraînaltă (calculatorul, de exemplu); Indiu Fosfor – In P (cel mai dur material pentru cercetări cosmice etc. La cercetări de ordinul acestora prof. Șișianu îi atrăgea și pe colegii săi mai tineri – viitorul UTM, pentru a nu fi surprins cu minus de cadre didactice la aceste specialități.

Viața a adevărat și aici clarviziunea prof. Șișianu. Acei tineri de atunci predau azi cu succes în aulele studentești. În fond, s-a format o școală științifică – „Fizica și tehnologia materialelor și dispozitivelor A3B5 – Ga As, In P, In As, Ga P” – valabilă azi și în viitor.

Vom menționa încă un argument solid nu doar al clarviziunii, dar și al interesului patriotic pentru dezvoltarea UTM, dar, mai larg, și pentru dezvoltarea industrială a republicii, izvorât din eul prof. Șișianu. Ne referim la fenomenul „contracte de colaborare între întreprinderi industriale și catedre universitare”. În 1967 catedra dată încheie un asemenea contract cu uzina „Microprovod” (azi „Microfir”).

Numai asemenea contracte puteau să contribuie la dezvoltarea pe toate planurile a catedrelor universitare în cazul în care

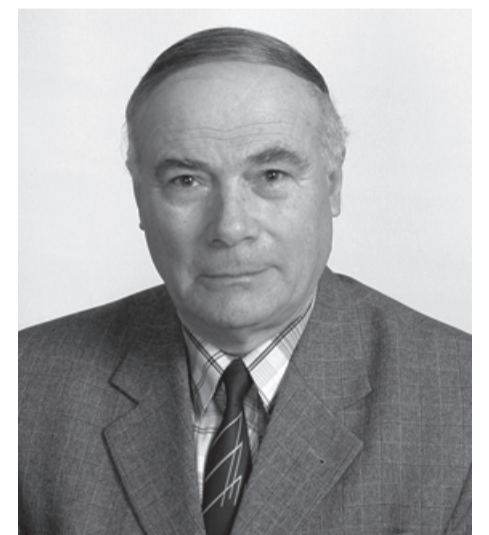
întreprinderile dispuneau de finanțe bune, iar universitățile – nu prea. Colaborările pe baza diferitelor teme de cercetare tehnologică între catedră și întreprinderea „Microprovod” au durat peste 20 de ani, permițând o înzestrare financiară și tehnică mereu mai bună pentru procesul didactic și cercetării. Principalul factor îl constituiau însă cadrele tinere. La catedră și azi activează 15 profesori pregătiți tocmai pe baza acestor contracte. Anume pregătirea profesorilor pe bază de contracte are o soliditate științifică foarte mare, deoarece toate cercetările lor erau „controlate” de uzina interesată. Cercetările în microelectronica la catedra condusă de prof. Șișianu au trecut testul și cu ocazia deschiderii uzinei „Mezon” din Chișinău. S-a văzut că aceste cercetări și rezultate atingeau atunci un nivel rezonabil la scara întregii ex-URSS.

În perioada mai recentă, după demolarea URSS, în domeniul medicinei apărut pericolul unui vacuum de specialiști în microelectronica. Doar se știe că medicina se sprijină serios pe tot felul de tehnici specifice. În 1994 prof. Șișianu, clarvăzător și aici, deschide o nouă specializare – „Electronica medicală”. În cadrul acesteia până în 2004 au fost pregătiți cca 200 de ingineri. În 2004 **Victor Șontea**, elevul prof. Teodor Șișianu și actualul șef al catedrei, deja pe baza specializării anterioare a putut deschide specialitatea „Ingineria sistemelor medicale”. Astăzi sectorul extrem de important în ocrotirea sănătății este asigurat contra vacuumului de cadre.

Aceeași clarviziune a prof. Șișianu a fost de bun augur și la inițierea primelor proiecte științifice internaționale: *Soros* (1994), *Intas* (1995-1996), *Copernicus* (1998-1999), *MRDA-CRDF* (2005-2007).

Clarviziunea acestui autentic pedagog de un umanism proeminent se va citi și în următoarele: a contribuit la pregătirea a 4 doctori habilitați, 15 doctori în științe, 38 de masteranzi; este autorul a 5 monografii și manuale, a peste 240 de articole științifice, a peste 240 de articole științifice, a peste 100 de referate în conferințe naționale și internaționale.

Un fondator-atlant al UTM, care-și înzidește tot talentul și energia în prosperarea științifico-inginerească a tineretului.

el. Cred că aceste suferințe i-au scurtat viața, dl Rădăuțanu plecând în lumea celor dreپți la 72 de ani neîmpliniți.

Pe la sfârșitul anului 1976 mi se păruse că situația la IPC s-a calmat definitiv. Noul rector **Vi. Antoseac** avea încredere mare din partea partidului. Am decis că e timpul să predau catedra fondatorului ei, dlui A. Marinciuc. Dar s-a amestecat iarăși partidul, au fost din nou răsoite deciziile partcomului, în care candidatura dlui A. Marinciuc nu se recomanda la posturi administrative, astfel că Marinciuc a fost impus să-și retragă cererea de a participa la concurs. Așa se amesteca partidul comunist în viața universitară.

Astăzi mă bucur că activitatea UTM este liberă și democratică. Conducerea actuală a UTM a continuat și a dezvoltat cele mai bune tradiții, inițiate încă de primul rector, a introdus și multe inovații, inițiative, experiențe pozitive ale altor universități. UTM a devenit pe bună dreptate o universitate care a atins în majoritatea domeniilor exigențe mondiale.

Noi succese, UTM!

Anatolie CASIAN,
prof. univ., dr. hab., șef. Catedră MT

45 ani

PRIMI ANI AU FOST DE BUN AUGUR

Am avut fericirea să lucrez la UTM (fostul Institut Politehnic din Chișinău – IPC) chiar de la începutul activității lui, 1 septembrie 1964. Șeful de atunci al Catedrei „Mecanica Teoretică” – **A. Marinciuc** – m-a invitat să predau un curs la noua catedră.

prezenta seminare științifice. Au fost organizate primele conferințe științifice locale, unionale, internaționale. Desigur, în centrul atenției se afla problema deschiderii unor noi specialități inginerești și asigurării institutului cu cadre didactice. Au fost aleși mulți tineri, care au fost trimiși la doctoratură în centre universitare prestigioase. Numai de la Catedra MT au fost trimiși zece tineri. Ulterior, cu toții și-au susținut tezele de doctorat, dar și au acumulat din colectivele respective experiență bogată, nivel intelectual înalt și exigență mai pronunțată față de sine.

Dar să revenim la anii 60. Partidului, în persoană „comuniștilor ortodocși” de la institut și a Comitetului Central, nu i-a plăcut activitatea conducerii Politehnicii, îndeosebi a rectorului, care li se părea prea independentă și chiar periculoasă pentru ei. Rectorul a fost obligat să elibereze din funcții mai multe persoane incluse în lista neagră. În vara anului 1969 a fost destituit din funcția de decan al Facultății de Electrofizică **A. Marinciuc**, dar dânsul mai rămânea ca șef al Catedrei MT.

După întoarcerea mea din Algeria rectorul S. Rădăuțanu m-a invitat foarte insistent să trec cu serviciul la Politehnică cu perspectiva de a ocupa postul de șef al Catedrei MT, care trebuia să devină vacant. La 1 septembrie 1969 am fost angajat conferențiar, iar la 1 octombrie am fost numit în postul de șef al Catedrei MT. Dl Rădăuțanu mă cunoș-

tea și avea încredere deplină în activitatea mea. Chiar la începutul a. 1970 am fost ales secretar științific al Consiliului Institutului (actualmente Senatul). Aveam misiunea de a utiliza experiența acumulată la AȘM pentru a ameliora activitatea Consiliului. Timp de aproape 4 ani, până la destituirea dlui Rădăuțanu din funcție la 2 octombrie 1973, am avut norocul să lucrez alături de el. M-a impresionat întotdeauna forța lui de muncă, operativitatea cu care înțelegea și rezolva problemele curente. Deși foarte ocupat, era accesibil pentru toți. Dar dacă doreai să fii primit fără înscriere sau fără rând, puteai să vii înainte de ora 8.00 dimineața sau după 17.00 seara. Observam cum depunea toate puterile pentru binele Institutului. Acorda o atenție deosebită pregătirii cadrelor universitare, activității științifice. Mereu accentua că un profesor universitar trebuie neapărat să facă și știință. Observam cum suferea profund pentru aprecierile negative ale activității sale din partea conducerii partidului comunist. Era impus să concedieze din motive politice inventate o mulțime de profesori de valoare, pe care cu atâtea eforturi i-a adunat. Vedeam că îi este foarte greu, că i se agravează sănătatea. În vara anului 1972 D-sa a fost internat mult timp în spital. Când rectorul S. Rădăuțanu a fost demis, mai mulți șefi de catedre eram dispuși să depunem cereri de demisie. El ne-a rugat să nu întreprindem nimic, pentru că îl vor acuza tot pe

În acel timp lucram la AȘM în calitate de secretar științific al Secției de științe fizice, matematice și tehnice. Academician – coordonator era renumitul matematician, acad. **V. Andrunachievici**. Dumnealui mi-a permis să lucrez la IPC numai prin cumul. Cu rectorul S. Rădăuțanu și cu prof. A. Marinciuc eram bine cunoscut încă din anii de studenție la Universitatea de Stat din Chișinău. Cu **A. Marinciuc** am lucrat în același sector la Academie. Dl Rădăuțanu era membru al Biroului susnumitei Secții a AȘM, participa la ședințele Biroului și adunările Secției așa că eram în direct și permanent contact. De fapt, atunci nu puteam trece ca titular la Institutul Politehnic și din alte considerente. La secție venise o scrisoare de la Ministerul Învățământului Superior al URSS în care se solicita de a recomanda o persoană, care cunoaște bine limba franceză și e specializată în fizica teoretică pentru a preda acest curs la Universitatea din Alger. Și dl Andrunachievici a recomandat candidatura mea. Trebuia să mă pregătesc pentru această misiune.

Îmi amintesc cu o deosebită plăcere primii ani de activitate a Institutului Politehnic. Toți colaboratorii institutului erau entuziasmați de perspectivele acestei primei instituții de învățământ tehnic superior din Moldova, deși în primii ani baza materială era slabă, nu ajungeau manuale, laboratoare, săli de studii. Rectorul Rădăuțanu era foarte activ și optimist. Dumnealui a folosit toate posibilitățile pentru a extinde formele de colaborare cu cele mai prestigioase institute din ex-URSS. Erau invitați savanți cu renume pentru a preda cursuri de scurtă durată, a

45 ani

Universitatea Tehnică din Moldova are astăzi 10 facultăți – 10 profiluri ingineresti diferite. Însă, indiferent de profil, teoria economică e pentru toți.

Studentul de la construcția de mașini învață profilul respectiv, iar dacă după absolvire va dori să înființeze o întreprindere, el va avea neapărată nevoie de cunoștințe în domeniul economiei. Sau dacă va lucra

TEORIA ECONOMICĂ E PENTRU TOȚI

într-un post de management în cadrul unei întreprinderi de stat, de asemenea va trebui să posedă cunoștințe economice. Aceste raționamente sunt valabile și pentru tânărul absolvent-inginer constructor, informatician, tehnolog, arhitect etc.

Nu se putea deci deschide Institutul Politehnic din Chișinău fără a avea și o Catedră de Teoria Economică. Așa că aniversarea de 45 de ani a UTM, subliniază dl **Andrei Cojuhari**, prof. univ., dr. hab., este totodată și aniversarea Catedrei de Teorie Economică și Marketing, unde distinsul profesor își aplică talentul științifico-pedagogic și organizatoric de-a lungul acestei perioade impresionante.

– Am condus această catedră timp de 37 de ani, precizează prof. Cojuhari, preluând după primii 4 ani postul de la membrul-corespondent al AȘM **Nicolae Frolov**. D-sa a fondat această catedră, pe atunci numită Catedra de Economie Politică, ulterior fiind desemnat în funcția de director al Institutului de Economie al AȘM.

Înființarea Institutului Politehnic din Chișinău a fost o necesitate vitală pentru RM, deoarece în acea perioadă în RSSM lua amploare un proces de industrializare a tuturor ramurilor economiei naționale. Era mare nevoie de cadre tehnico-ingineresti.

Primul rector al IPC, **Sergiu Rădăușanu**, colegii D-sale din veriga de conducere au depus eforturi enorme pentru a forma, mai întâi, corpul de lectori. Au fost invitați mulți

specialiști moldoveni, care activau în universități, centre de cercetări științifice, centre industriale din diferite orașe ale ex-URSS. Au fost invitați și specialiști de limbă rusă, astfel ca împreună un atare colectiv profesoral-didactic să susțină la un nivel înalt procesul didactico-științific al proaspătului Institut Politehnic din Chișinău.

Pe de altă parte, s-a purces fără prea mari ezitări și la trimiterea multor absolvenți ai IPC la studii de doctorat în cele mai vestite centre universitare ale ex-URSS, pentru a se pregăti de viitoarea activitate didactică universitară în Moldova.

În calitate mea de șef de catedră, a specificat dl **Andrei Cojuhari**, am trimis tineri la studii la Moscova, Leningrad, Kiev, Rostov pe Don etc. Unii dintre ei activează și azi în domeniul universitar – dnii **Căun, Șcerbanschi, Sorocean, Șișcan, Lariușin** ș.a.

Mai era și canalul catedrei. Aici pregăteam cadre didactice prin aspiratură/doctoratură, unele activând și azi la UTM – **Alexandru Bogdănaș, Valeriu Hohlov, Victor Murzac, Iurie Jucov** ș.a.

Chiar de la începutul activității catedrei s-a desfășurat un larg câmp de cercetări științifice. Se știe că o universitate va avea calitate înaltă în procesul de instruire dacă paralel va dezvolta și aspectul cercetării. Profesorii catedrei s-au încadrat în cercetarea unei teme de comandă socială foarte actuală la momentul respectiv: „Problemele dezvoltării social-economice a Republicii Moldova”. În baza acestei teme au fost publicate 5 monografii, au fost formați 11 doctori

în științe economice. Evident, un profesor va preda altfel economia, dacă el însuși va cerceta diferite aspecte economice. Această filozofie didactică se află mereu în cinste la catedră.

După 1990 cercetările catedrei au intrat într-o altă etapă cu o nouă tematică: „Analiza mersului reformei economice în Republica Moldova”. În această nouă tematică catedra a reușit să publice 6 monografii, 4 manuale și au fost ridicați 11 doctori în științe economice.

Pe tot segmentul aniversar de 45 de ani au fost pregătiți 22 de doctori în economie. E o cifră serioasă, dacă e să ne referim doar la aspectul dat. Toate aceste cadre didactice funcționează și azi în diferite universități, instituții de profil. A pregăti un specialist la grad de doctor, se știe, e nevoie de un efort considerabil, dar și de timp – ani de zile. Tezaurul nostru într-adevăr îl vom găsi în oameni pregătiți.

Vom pune la socoteală și enormul efort științific și organizatoric depus la acest capitol de însuși veteranul pedagog și cercetător, dl **Andrei Cojuhari**. Sub îndrumarea personală a D-sale au fost pregătiți 20 de doctori în științe și 2 doctori habilitați în economie. Este o mare muncă și un mare succes, pe care profesorul Cojuhari îl poate da ca exemplu educativ pentru tineretul pedagogic și științific.

Veteranii sunt clasici, sunt modele.

Discursul acad. Ion Bostan, rector al UTM, rostit în cadrul Conferinței Internaționale „10 ani de activitate – RENAM”

Stimați colegi, onorați oaspeți și invitați, Doamnelor și Domnilor!

Actul de constituire a Rețelei RENAM a avut loc acum 10 ani, având doi fondatori – AȘM și UTM și un părinte spiritual – dr. **Erih Peplov**, reprezentant al Consiliului Științific NATO.

Pe parcursul celor 10 ani de activitate, Asociația RENAM (Research and Educational Networking Association of Moldova), în comun cu instituțiile de cercetare și de învățământ superior din RM și cu suportul Consiliului Științific NATO au realizat un număr considerabil de proiecte în valoare totală de peste 1 milion de dolari SUA, fapt ce a contribuit esențial la crearea Rețelei informaționale a instituțiilor academice și universitare.

Rețeaua RENAM a fost concepută inițial cu scopul de a dezvolta sistemul informatic academic din RM și de a asigura condiții favorabile pentru:

- crearea mediului informațional al cercetării și învățământului bazat pe tehnologiile moderne Intranet/Internet;

- integrarea rețelelor informaționale din sfera cercetării și învățământului cu scopul creării unui mediu comunicațional unic și extinderea colaborării cu centrele academice și științifice din lume;

- implementarea tehnologiilor avansate de învățare, inclusiv învățământul la distanță, formarea industriei de produse și servicii informaționale de domeniu.

În scopul asigurării unui management obiectiv și bine coordonat de dezvoltare a Rețelei informaționale a instituțiilor academice și universităților din Republica Moldova – RENAM, în anul 1999 AȘM și UTM, la inițiativa Consiliului Științific NATO, au înregistrat la Ministerul Justiției statutul juridic al Asociației obștești RENAM ca organ pleni-potențiar de reprezentanță a acestei rețele. În prezent rețeaua informațională RENAM prestează servicii instituțiilor de cercetare din cadrul AȘM și principalelor universități din țară. Realizând consecvent strategia de dezvoltare a rețelei informaționale cercetare-educație din RM, în baza proiectului de integrare a structurilor științifico-educative din spațiul ex-sovietic în spațiul in-

formațional internațional, în 2003 rețeaua RENAM a fost conectată la Rețeaua informațională transeuropeană GEANT. Conexiunea în baza tehnologiei de tranzitare prin Rețeaua academică a României RoEduNet a fost efectuată între nodurile RENAM Chișinău și RoEduNet Iași printr-un radiocanal magistral cu capacități crescânde de la 16 până la 300 Mbps. În anul curent este planificată trecerea acestui canal pe fibră optică la viteza de până la 1 Gbps. În acest context țin să exprim cele mai sincere mulțumiri colegilor din rețeaua academică a României RoEduNet, îndeosebi dlui profesor, director general RoEduNet **Octavian Rusu**; coordonatorului proiectului din partea Consiliului Științific NATO, dlui profesor **Erih Peplov**, cu susținerea cărora au fost posibile numeroase realizări în cadrul RENAM.

Țin să menționez de asemenea și faptul că Rețeaua GEANT are în calitate de clienți peste 3 mii de centre de cercetare și universități europene, peste 3 milioane de clienți individuali din 35 de țări europene, care comunică prin canalul transatlantic cu continentul nord-american.

Conexiunea la GEANT a rețelei informaționale RENAM asigură membrilor săi – universităților și instituțiilor de cercetare – extinderea și îmbunătățirea traficului de informații și documente cu acces la bazele de date din țările europene, lărgeste sfera posibilităților servicii, cum sunt: teleuniversitățile interactive și telemedicina, abonarea la bazele de date bibliotecare în versiune electronică, importul-exportul serviciilor educaționale, accesul savanților la bazele de date depozitate în centrele științifice europene, accesul studenților la bazele mondiale de date – posibilități extrem de importante în proiectările asistate de calculator. Toate acestea formează un mediu favorabil și util pentru realizarea obiectivelor Procesului Bologna privind unificarea învățământului european.

În baza proiectelor ce se află la etapa de aplicare, Rețeaua informațională RENAM, conectată la GEANT, își va extinde în viitor serviciile informaționale pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Sponsorii principali ai conferinței: **companiile SA Orange, Allied Testing SRL, StarNet SRL, JMD-Planet SRL.**

investește în FEn

Studentii Facultății de Energetică au primit în dar o aulă reparată și amenajată de Compania „RED Union Fenosa” (UF). „75.000 de lei investiți acum în această facultate constituie unul dintre mai multe proiecte de dotare a UTM. Oferim viitorilor absolvenți oportunități profesionale excelente”, a declarat Silvia Radu, președinta RED Union Fenosa.

Cu prilejul inaugurării aulei ce va purta numele „Union Fenosa”, conducerea UTM a organizat pentru studenți o întâlnire cu directorii UF și grupul tehnic al întreprinderii, format din foști absolvenți ai universității. „De zece ani UF investește substanțial în

dotarea instituției noastre prin îmbunătățirea condițiilor de studii, inclusiv prin computerizarea sălilor de curs. Este un exemplu demn de urmat și pentru alți agenți economici. Studenții noștri beneficiază de locuri de practică la UF, de varii proiecte de consultanță, participă la elaborarea Strategiei privind dezvoltarea sectorului energetic”, a menționat acad. **Ion Bostan**, rectorul UTM.

Silvia Radu a promis tinerilor care vor face studii consistente că UF îi va asigura cu locuri de muncă, oferindu-le și alte oportunități profesionale. „Încurajăm studenții să-și facă planuri mai îndrăznețe de viitor – crearea unor noi întreprinderi în sectorul

energetic din RM”, a subliniat președinta UF.

Ea a mulțumit profesorilor de la UTM pentru formarea unor specialiști competitivi chiar și pe piața muncii UE. „Aceste persoane care gestionează întreprinderea noastră sunt înalt apreciate nu doar în RM, dar și peste hotarele republicii, pentru nivelul lor profesional, dar și pentru tenacitatea de care dau dovadă”, a mai adăugat **Silvia Radu**.

Decanul FEn, prof. univ., dr. hab. **Ion Stratan**, a exprimat mulțumiri

Companiei „**Union Fenosa**”, menționând că relațiile dintre facultate și companie de ani de zile aduc foloase ambelor părți. Compania are nevoie de cadre de ingineri bine pregătite și de aceea ajută

permanent facultatea pe linia înzestrării.

Această susținere reciprocă va continua, pentru că logica vieții economice-sociale arată cu claritate că alt drum nu există.

AȘM - UTM

Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM (CSȘDT) a convocat la 15 septembrie 2009 Sesiunea a XI-a extraordinară a Asambleei AȘM pentru a examina o problemă stringentă „Știința și societatea în condițiile de criză”.

Prin această inițiativă oamenii de știință și-au exprimat disponibilitatea de a participa în calitate de consultanți la noile procese economice și social-politice, orientate spre diminuarea impactului crizei economice și dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere.

La eveniment au participat membri ai Asambleei AȘM, reprezentanți ai unor ambasade acreditate la Chișinău, directori ai institutelor AȘM, rectori ai universităților de stat, oameni de afaceri, reprezentanți ai ONG-urilor. În calitate de lideri ai partidelor politice parlamentare au fost prezenți: **Serafim Urechean** (AMN), prim-vicepreședinte al noului Parlament al RM, **Marian Lupu** (președintele PD), **Vlad Filat** (președintele PDL), **Corina Fusu** (vicepreședinte al PL), președintele Comisiei parlamentare pentru cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media.

Acad. **Gh. Duca**, președintele AȘM, în raportul „Știința și societatea în condițiile de criză”, a făcut o analiză a situației din țară, precum și din alte state ale lumii, care au acumulat o anumită experiență în diminuarea recesiunii. Interconexiunea economiilor naționale, a menționat vorbitorul, nu a permis adoptarea unor măsuri protecționiste adecvate, majoritatea statelor fiind afectate de o criză în lanț. În ace-

Dialog constructiv la AȘM: Știința și societatea în condițiile de criză

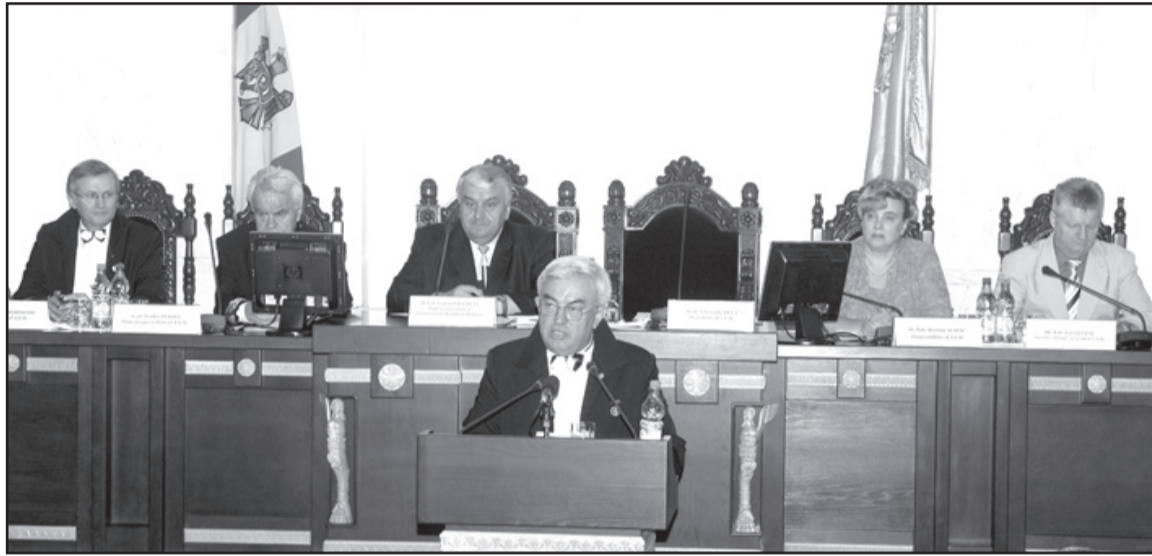
te condiții, formulele cunoscute de management anticriză nu au mai funcționat, iar tentativele de a găsi un remediu mondial nu s-au soldat cu rezultatele scontate.

și volumul importurilor, cu efecte negative asupra acumulărilor veniturilor la bugetul de stat. Concomitent, scăderea exporturilor a afectat grav producătorii autohtoni.

infrastructurii informaționale naționale, utilizarea tehnologiilor informaționale și în comunicații de către autoritățile publice, sectorul privat și societatea civilă; *potențialul uman* – cel mai important capital al unei societăți bazate pe cunoaștere; crearea unui sistem inovațional eficient și promovarea cercetării-dezvoltării în calitate de producător al inovațiilor.

Acad. Duca și-a exprimat convingerea că recunoașterea cercetării-inovării drept prioritate pentru dezvoltare, încurajarea unui dialog constructiv între instituțiile publice și private de cercetare, universități, firme, sfera de afaceri, utilizarea oportunităților oferite de parcurile tehnico-științifice și incubatoarele de inovare, susținerea întreprinderilor mici și mijlocii inovaționale, promovarea investițiilor pentru sporirea capacității de absorbție a noilor tehnologii pot contribui la ieșirea din criză a RM, dezvoltarea social-economică a țării și trecerea de la economia tradițională la cea bazată pe cunoaștere.

Aceste idei au fost dezvoltate prin prisma exigențelor altor domenii ale cercetării-inovării și educației de către acad. **Ion Bostan**, rectorul UTM, președintele Consiliului Rectorilor din Moldova, al cărui discurs îl publicăm în continuare.

Deși efectele crizei mondiale în RM s-au resimțit mai puțin în sectorul financiar-bancar, economia reală înregistrează o recesiune în măsură să compromită tendințele pozitive înregistrate până în prezent. În rezultatul scăderii remitențelor, stagnării sectorului real, reducerii ratelor de consum și a volumului investițiilor străine, s-a micșorat

După prezentarea unor soluții de redresare a situației financiar-economice din unele state ale lumii, președintele AȘM a expus o paradigmă calitativ nouă pentru dezvoltarea RM – *Economia bazată pe cunoaștere*. Această concepție se sprijină pe câțiva piloni de bază: liberalizarea inițiativei economice; dezvoltarea în continuare a

Știința și învățământul – două componente indispensabile ale dezvoltării societății umane bazate pe cunoaștere

Distinși membri ai Asambleei!
Onorați oaspeți și invitați!

O țară fără un învățământ superior de calitate nu poate poseda un potențial științific uman performant și în consecință nu poate miza pe o dezvoltare economică bazată pe cunoaștere, capabilă să-și consolideze veniturile în bugetul de stat.

Criza economico-financiară declanșată și în țara noastră deja afectează domeniile de cercetare și învățământ prin reducerea finanțării cu cel puțin 20% operate în primăvara acestui an. Practic au fost blocate achizițiile de utilaje și componente tehnologice pentru cercetarea științifică, fapt ce afectează considerabil, în primul rând, ciclul de implementare în Economia Națională a realizărilor obținute în cadrul a Zeci de Programe de Stat, proiecte finanțate în anii precedenți.

La prima vedere, argumentele de motivare a reducerilor operate sunt înțelese – nu sunt acumulări la bugetul de stat.

Dacă astăzi nu sunt venituri la bugetul de stat – în perspectivă de unde să le așteptăm?

Analiza dezvoltării țărilor prospere ne demonstrează cu certitudine că cele mai sigure venituri în bugetul țării noastre ar proveni din sfera de producere, în primul rând, din cea industrială, neafectată de instabili-

tatea condițiilor climatice, din ramurile de procesare a producției agroalimentare orientată spre produse finite, din industria materialelor de construcție bazată pe materia primă locală etc.

În cazul în care produsele industriei autohtone vor fi competitive pe piața de desfacere internă și externă vom putea miza pe venituri sigure la bugetul de stat, pe deschiderea unor locuri de muncă durabile, pe extinderea exporturilor și consolidarea valutei naționale, vom putea subvenționa sectorul nostru agrar dependent de condițiile climatice.

Spre regret, după proclamarea Independenței RM componenta industrială a economiei naționale bazată pe producție științifică a fost tratată neadecvat importanței ei. Această eroare a provocat un impact foarte negativ și asupra exodului de specialiști și tineret peste hotare, deoarece anume sfera de producție industrială ar fi asigurat în ascendență deschiderea de noi locuri de muncă.

Drept dovadă a erorilor comise este și faptul că noi am desființat chiar Ministerul Industriei, motivând că nu mai avem Industrie.

Profitând de prezența viitorului (pe atunci) Prim-ministru al RM, dlui Vlad Filat, aș propune ca în structura noului Guvern să se revină la crearea Ministerului Industriei sau a unei agenții cu câteva departamente de profil. Repet desființarea Ministerului Industriei a fost o mare eroare și trebuie reparată. Din contra, consider că dacă se atestă că veniturile la buget din industrie cu timpul diminuau, trebuia să fortificăm Ministerul Industriei, dar nu să-l lichidăm.

În condițiile de criză economică finanțarea cercetării aplicative nu trebuie redusă, ci din contra – majorată, trebuie să redimensionăm susținerea transferului tehnologic prin care să alimentăm ramurile Economiei Naționale cu tehnologii și materiale noi menite să asigure producerea produselor științifice autohtone competitive pe piața de desfacere.

În acest sens AȘM a inițiat edificarea infrastructurii pentru promovarea transferului tehnologic – dar, spre regret, statul nu

a creat un fond financiar pentru susținerea inițială masivă a transferului tehnologic.

În acest sens AȘM și universitățile ar trebui să întreprindă măsuri urgente de a amplifica relațiile de cooperare a structurilor naționale cu rețelele internaționale de transfer tehnologic pe domenii. Pentru a consolida veniturile la bugetul de stat, pentru deschiderea locurilor de muncă, trebuie să pătrundem cu toții importanța majoră a transferului tehnologic pentru dezvoltarea economică a țării noastre.

În perioada de după implementarea Codului Cercetării și Inovării AȘM în scurt timp a operat reforme care au stimulat colaborarea instituțiilor AȘM cu universitățile, s-au creat colective comune de cercetare, s-a trecut de la finanțarea instituțională neproductivă, prin concurs, cu instituirea Programelor de Stat, programelor pentru tineret, au fost inițiate proiecte de transfer tehnologic etc.

Majorarea relativă a finanțării cercetării din ultimii ani din bugetul de stat, a generat un impact pozitiv asupra revigorării cercetării, fapt ce a servit drept trambulină în extinderea proiectelor internaționale câștigate prin concurs de către comunitatea academică.

În situația de criză economică, în viziunea mea, ar trebui să redimensionăm finanțarea cercetării în favoarea științei aplicative și transferului tehnologic. Totodată, este foarte necesar de a modifica mecanismele de finanțare a cercetării cu stabilirea unei cote pentru știința universitară de unde pornește selectarea celor mai dotați studenți atrași ulterior în cercetare, din rândurile cărora trebuie să formăm potențialul științific uman în devenire.

Dacă se va diminua cercetarea universitară, riscăm să ne apropiem de o situație catastrofală pe mai multe direcții.

În primul rând, procesul de studii universitar promovată fără componenta cercetării științifice nu poate fi de calitate, nu poate corespunde cerințelor economiei bazate pe cunoaștere, nu poate fi competitiv cu cel european.

În al doilea rând, conform recentei întruniri a Miniștrilor Educației din țările semnatare a Procesului Bologna de la Louvain,

Belgia, se prevede că până în a.2012 mobilitatea studenților să atingă cota de 20% din efectivul de studenți al universităților.

În cazul în care universitățile din RM nu vor asigura un învățământ superior de calitate, riscăm ca mobilitatea studenților să devină un drum cu sens unic, deci cei mai buni studenți ai noștri să prefere studii în universitățile de peste hotare. Procesul Bologna ne-a angajat într-o competiție acerbă și fără precedent de ajustare a calității studiilor la performanțele europene.

Este timpul să ne întrebăm: vom putea noi oare să dezvoltăm un învățământ de calitate conform cerințelor europene, în cazul unui decalaj enorm în finanțare între noi și Occident?

Aduc un exemplu elocvent. În perioada 2007-2012 universitățile din România în cadrul a 104 proiecte regionale sunt finanțate din fondurile UE cu 3 miliarde 468 mil. Euro, inclusiv cu 640 mil. Euro anual din bugetul de stat al României. O singură instituție, Universitatea „Transilvania”, Brașov, cu 15000 de studenți în anul 2009, este finanțată de trei ori mai mult decât tot segmentul post-liceal din Republica Moldova cu 14 universități de stat, 46 colegii și 63 de școli profesionale.

Evident, un asemenea decalaj în finanțare ne poate duce la riscul de a degrada falimentar în câțiva ani.

Iată de ce este foarte important ca viitoarea conducere a țării prezente la ședința Asambleei de astăzi să promoveze perseverent apropierea de facto a timpului, cel puțin de asociere a Republicii Moldova la UE, să se semneze cât mai curând acordul bilateral Republica Moldova – UE.

Republica Moldova este deja țară vecină a UE, fapt ce favorizează implicarea mai activă a comunității academice de la noi în programe de cercetare finanțate din fondurile structurale ale UE, în Programele Transfrontaliere România – Republica Moldova – Ucraina, aplicarea cărora a demarat deja.

Unica speranță a Comunității academice, a universităților și implicit a tineretului studios este ca integrarea europeană a țării noastre în cel mai scurt timp să devină o realitate.

Inginerul prin definiție poate fi/este și inventator. Fiind „incrustat” în tehnică, el observă încontinuu funcționarea diferitelor mecanisme și curiozitatea intrinsecă pe care o are, fără îndoială, îl îndeamnă mereu să schimbe, să perfecționeze ceva, astfel ca rezultatul acestei funcționări tehnice să devină mai bogat, mai convenabil.

Tocmai de aceea Comisia Europeană, încă prin luna martie, declarase **2009 drept Anul Creativității (tehnice) și Inovării în Europa**. Evident, acest an are referințe directe și la UTM, implicit la studenții-viitori ingineri. În context, Biblioteca UTM (director – **Zinaida Stratan**) a organizat o manifestare la subiect cu studenții a 3 facultăți: FIMM, FIMCM, FCIM.

În Aula Magna 5-1 în fața studenților au vorbit personalități de la UTM care tocmai au o relație directă cu... creativitatea și inovarea. Este vorba de dna **Olga Deseatni-**

2009 - Anul creativității și inovării

cov, inginer emerit, de dnii **Valerian Dorogan**, prorector pentru știință, prof. univ., dr. hab., **Valeriu Dulgheru**, șef Catedră „Teoria mecanismelor și organe de mașini”, conf., dr. hab., **Alexandru Olevschi**, tânăr profesor, **Ilie Botez**, prof. univ. inter., dr. hab. Toate aceste personalități sunt inventatori.

Di **Valeriu Dulgheru** predă și un curs special de creativitate și inovare. Dumnealui a vorbit primul, făcând un tur de orizont privind tema invențiilor omenirii, accentuând extraordinara bogăție materială și spirituală adusă omenirii de către ingineri – înaintemergătorii invenției și inovării. Creativitatea – această calitate este proprie fiecărui om, a menționat dl Dulgheru. Afirmția a căzut bine, pentru că unii au o anumită teamă în fața intenției de a crea. Deci a fost un

biblioteca

îndemn oportun pentru studenți – să nu aibă nicio teamă când aud cuvântul „creație”. Dimpotrivă, să știe că procesul dat este foarte firesc pentru om, însă acesta poate să apară și să evolueze nu așa, din senin, ci pe o anumită bază – a cunoștințelor în domeniul respectiv.

Di **Valerian Dorogan** a conturat un amplu și inteligibil tablou al cercetărilor tehnico-științifice în cadrul UTM. Dânsul a exprimat mulțumiri Bibliotecii UTM pentru munca educativă desfășurată în mediul studentesc, inclusiv pe linia deșteptării curiozității în sfera inventicii, după cum o sugerează și Anul European al Creativității și Inovării.

Di **Ilie Botez** are multe merite în domeniul invențiilor (robototehnicii) și le-a vorbit studenților într-o formă figurativ-atractivă despre multe lucruri care ar îndemna stu-

denții să se afirme în viitor pe acest tărâm. Evident, trebuie să acumuleze cât mai multe cunoștințe. Iar un om care a acumulat multe cunoștințe la un moment dat trebuie el însuși să devină un emițător de cunoștințe.

Studenții au receptat cu vioiciune această aserțiune fundamentală.

Cu ocazia acestei manifestări, Biblioteca UTM a organizat o expoziție cu trei compartimente: „Publicațiile inventatorilor UTM”, „Gândește, inventează, creează”, „Publicațiile AGEPI”.

Expoziția a creat un ambient anume, subliniind Anul European al Creativității și Inovării și totodată aprofundând gradul de simțire a importanței ce se conferă acestui aspect în activitatea Universității Tehnice și în mediul studentesc.

FCIM cercetări în gestionarea inundațiilor

În iulie-august 2008, teritoriul Republicii Moldova din lunca râurilor Nistru și Prut a fost afectat de inundații, acestea având un impact socio-economic catastrofal – distrugerea infrastructurii, a terenurilor arabile, degradarea mediului ambiant.

Conform unui bilanț al oficialităților RM, în urma inundațiilor din vara anului 2008 au fost afectate 22 de raioane, inclusiv 1183 de case inundate, 7851 de persoane evacuate, numeroase drumuri, fântâni, sisteme de colectare a apelor menajere distruse. Au fost inundate 8473 ha de terenuri agricole, inclusiv 4890 ha de pășuni, s-au înecat peste 3000 de animale. Conform estimărilor oficiale, daunele se cifrează la 120 de mil. dolari SUA.

Ultimul deceniu a fost marcat de o creștere fără precedent, ca frecvență și amploare, a distrugerilor produse de inundații. Acestea reprezintă niște fenomene hidro-meteorologice naturale și constituie o parte componentă a ciclului hidrologic al Pământului. Din punct de vedere geografic inundațiile sunt cele mai răspândite și mai dăunătoare dezastre pe glob.

De cele mai multe ori, apariția inundațiilor nu poate fi evitată, ele însă pot fi prevenite, iar evoluția lor poate fi monitorizată și gestionată, contribuindu-se astfel la diminuarea riscurilor provocate de aceste fenomene. Managementul inundațiilor este posibil grație faptului că locul de manifestare a acestora poate fi predictabil, anunțându-se o posibilă avertizare a locației, a dimensiunii și caracterului viiturii.

Un prim pas în elaborarea unui nou concept în managementul inundațiilor din Republica Moldova constă în crearea unui **model computațional virtual și simularea în baza acestuia a diferitelor scenarii de inundații**, cu scopul de a identifica un set de măsuri eficiente de prevenire, protecție și diminuare a efectelor negative ale inun-

dațiilor. În toamna anului 2008, Academia de Științe a Moldovei a solicitat Universității Tehnice a Moldovei constituirea unui **grup de cercetare în domeniul**. Astfel, Senatul UTM a decis formarea unui colectiv de cercetare în cadrul proiectului de importanță națională **„Modelarea numerică a inundațiilor în Republica Moldova”**, în componența căruia au fost incluși 6 studenți de la Facultatea de Calculatoare, Informatică și Microelectronică (5 – de la Filiera Anglofonă, a. IV, III, II, și unul – de la specialitatea „Tehnologii Informaționale”).

Prima etapă a acestui proiect a finalizat cu susținerea a două teze de licență a studenților de la **FCIM Burleai Eugenia** – specialitatea „Tehnologii Informaționale” și **Tambur Mihail** – Filiera Anglofonă, sub conducerea dlui **Viorel Bostan**, conf. dr.

Tezele de licență au fost susținute în fața Comisiei de Stat și cu asistența academicienilor AȘM **Teodor Furdul, Ion Bostan, Ion Tighineanu, Valeriu Cașter**, a dlui **Ion Casian**, fost ministru al telecomunicațiilor al RM, decanului **FCIM Ion Balmuș**, conf., dr., precum și a unor specialiști din diferite instituții specializate în domeniul din RM. Aprecierile de care s-au bucurat licențații noștri de la FCIM au fost înalte. Faptul nutrește speranța că în viitor autoritățile vor dispune de anumite modalități de gestionare a eventualelor inundații, diminuând astfel efectul nefast al acestora. E o problemă economică de mare importanță, în soluționarea căreia s-au conectat acum atât cadrele didactice, cât și studenții de la FCIM-UTM.

Consiliul de Administrație

sondaj: opinii ale absolvenților UTM-2009

Capul de afiș al ședinței Consiliului de Administrație al UTM din 21 septembrie 2009 a fost sondajul „Opinii ale absolvenților UTM, promoția 2009”, prezentat de Andrei Chiciuc, șeful Departamentului de Management al Calității.

Făcând o analiză a ideilor expuse anonim în sondaj, dl Chiciuc a reliefat câteva mai esențiale. Absolvenții tuturor facultăților au sugerat necesitatea ajustării permanente a planurilor de studii la cerințele agenților economici. În acest sens catedrele trebuie să aprofundeze pe diferite căi legăturile cu producția. E vorba de diferite elaborări în care lucrează/ cercetează/ experimentează profesorii și specialiștii din producție, de atragerea specialiștilor din producție la elaborarea planurilor de studii, de organizarea stagiilor de practică ale studenților. E vorba și de ajustarea planurilor și programelor didactice de materii ce au mai puțin tangențe cu viitoarea specialitate, în care se vor încadra la finele studiilor absolvenții noștri.

Consiliul a găsit necesară crearea la facultăți a unor anumite consilii coordonatoare, care, funcționând permanent, ar monitoriza și dirija această îngemănare a UTM cu sectorul real al economiei pentru a corecta cadențat calitatea pregătirii tinerilor ingineri sub ambele aspecte – teoria și practica.

Dată fiind situația uneori mai precară privind angajările în câmpul muncii a absolvenților, mulți participanți la sondaj au solicitat și implicarea universității în această activitate.

La sondaj au participat în total 1827 de absolvenți UTM-2009, număr ce exprimă o rată foarte mare – 58 la sută. Aceste cifre denotă că marja de eroare este foarte mică, ceea ce înseamnă că toate observațiile sunt de o veridicitate înaltă. Consiliul a constatat că opiniile absolvenților-2009 în mare parte coincid cu opiniile rectoratului, corpului profesoral-didactic, or această coincidență garantează într-un fel aplicarea eforturilor care deja se depun și vor fi depuse în continuare pe linia ameliorării permanente a bunului mers înaintea al UTM.

„Rezultatele sondajului” au fost inserate într-o broșură cu același nume, editată cu scopul unei difuzări largi în cadrul UTM, care să devină un instrument de lucru în decanate, la catedre, alte subdiviziuni ale UTM.

Omul sfîntește locul, zice un vechi dicton. Ceea ce ar însemna că succesul poate fi atins în orice activitate, dacă cel care realizează un lucru, cunoaște și vrea să o facă cu maximul de calitate. În acest context a fost formulată chestiunea cu nr. 12 din sondaj: **„Enumerati trei profesori, a căror prestație și profesionalism V-au marcat decisiv formarea profesională și cu care ați dori să colaborați în continuare”**.

Consiliul a recomandat ca numele profesorilor indicate de absolvenți în sondaj să fie publicate în **ziarul UTM „Mesager Universitar”** – pentru ca exemplul lor de dăruire didactică să contribuie la ridicarea elanului profesional al corpului pedagogic al UTM.

Publicăm în continuare lista profesorilor nominalizați în sondaj de către absolvenții promoției 2009 a UTM:

FCGC

Construcții și Inginerie Civilă: Dohmiță Iu., Bârcă M., Toporeț V., Ovciarenco N., Isac A., Moraru Gh.

Drept Patrimonial: Climov A., Catan V. Evaluarea Imobilului: Albu S., Sanduța T., Buzu O.

Geodezie, Topografie și Construcții: Grama V., Vlasenco A., Polcanov V.

Inginerie Antiincendii și Protecție Civilă: Olaru E., Cobușcan I.

Tehnologia Prelucrării Lemnului: Mihailov M., Toporeț V.

FCIM

Automatică și Informatică: Izvoreanu B., Antoci N.

Calculatoare: Gâscă V., Zaporojan S., Ababii V.

Electronica: Șișianu T., Șontea V.

Informatica Aplicată: Ciorbă D., Marin Șt., Maxim V., Carcea L.

Tehnologii Informaționale: Ciorbă D., Cojuhari S., Ceban G., Melnic R., Marin Șt., Scorohodova T.

FEn

Electroenergetica: Proțuc I., Pogora V., Stratan I.

Electromecanica: Sobor I., Nuca I. Sisteme și Rețele Electrice: Macovei I., Stratan I., Pogora V.

Termoenergetica: Guțu A., Tcaci L.

FIEB

Business și Administrare: Albu I., Novicova L., Țurcan N., Gheorghită M., Bugaian L.

Contabilitate: Manole T., Moraru N., Surdu L.

Economie și Management în Construcții: Albu I., Vascan Gr.

Managementul Firmei: Gheorghită M., Bugaian L.

Marketing și Logistică: Ambrosi G., Vartic A., Moraru A.

FIMCM

Design Industrial: Podborschi V., Daghi I. Inginerie și Management în Construcția de Mașini: Mamaliga V., Secieru D.

Tehnologia Construcțiilor de Mașini: Balan V., Toca A.

FIMM

Inginerie și Management în Transport: Ceban V., Tezec Iu., Rusu V., Kant S., Guber I. Mașini și Aparate în Industria Alimentară: Bernic M., Ganea G.

Mașini și Instalații Frigorifice: Cartofeanu V., Pisarenco V.

Transport Auto: Coropcean A., Goian V., Rotaru I.

Transport Internațional: Ceban V., Amariei V.

FIU

Design și Tehnologii Poligrafice: Marcenco N., Scobioală V.

Design Vestimentar: Racceeva E., Musateșă E., Buga V.

Inginerie și Management în Industria Ușoară: Bernaz L., Bulgaru V.

Modelarea și Tehnologia Confecțiilor din Țesături: Irovan M., Toporeț D., Tutunaru I., Sugac O., Balan S., Scripcenco A.

FRT

Inginerie și Management în Telecomunicații: Nistiriuc P., Țurcanu D., Alexei A., Gujuman L.

Sisteme Radioelectronice: Șestacova T., Sorochin Gh.

Telecomunicații: Bejan N., Năstas V., Nazaroi I., Morozov V., Gangan S.

Sisteme Optoelectronice: Nistiriuc P., Țurcanu D., Beregoi E., Vieru T.

FTMIA

Tehnologii Alimentare: Cumpanici A., Ciurac J.

Tehnologia Cărnii și a Produselor din Carne: Gorneț V., Gudima A.

Tehnologia Laptelui și a Produselor Lactate: Reșitco V., Bulgaru V.

Tehnologia și Organizarea Alimentației Publice: Deseatnicov O., Dupouy E., Luca N., Morari L., Chirsanova A.

Tehnologia Panificației: Moșanu A., Lupu O.

FUA

Alimentare cu Căldură și Gaze, Ventilație: Țuleanu C., Vârlan P., Rotaru I.

Căi Ferate, Drumuri și Poduri: Bejan S., Arnaut P.

Design Interior: Prodan E., Ursu V., Cocin A.

Inginerie Mecanică în Construcții: Grozavu N., Ciobanu N., Dumitrașcu P.

Ingineria și Protecția Apelor: Contașel A., Ioneț I.

Rezultatele integrale ale sondajului pot fi preluate de la președinții Comisiilor de Management al Calității de la facultăți.

Noul lot de studenți ai UTM alimentează bucuria socială

A duna tradițională a Administrației UTM cu studenții înmatriculați la anul I a avut loc pe 31 august, la Palatul Național din Chișinău, demonstrând direct și indirect că noul lot de cca 4500 de studenți este mai consistent sub toate aspectele decât cele anterioare.

De bună seamă, cca 90 la sută sunt absolvenți ai liceelor și colegiilor. În această cifră statistică putem citi multă informație de ordin științific și cultural-educativ. O dovadă în acest sens sunt și ideile expuse de la tribuna festivității de inaugurare a anului de studii de către absolventul Liceului „Gaudemus” din Chișinău, **Elina Romanciuc**, înmatriculată la FIEB:

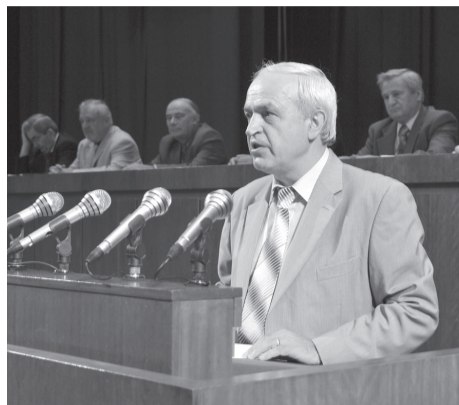
– Am ales să învățăm la UTM pentru că ne-am dorit să îmbrățișăm o carieră în domeniul provocator al ingineriei. Astăzi, când adevărurile grave ale vieții economice și sociale impun schimbarea pe diverse planuri, inginerii sunt acei care au menirea de a aduce în societate progresul și echilibrul social – prin dezvoltarea științei și tehnicii, inovației și transferului tehnologic, dar și prin implementarea spiritului creativ. De altfel, întregul peisaj economico-industrial con-

temporan nu este decât o creație a geniului ingineresc. Toate categoriile sociale își desfășoară activitatea pe suporturile create de ingineri...

Surprinzi neapărat un orizont larg de cultură – generală și științifică, care denotă o gândire cauzală, nu lineară, la care se adaugă și pronunția clară, răspicată – rezultatul unei cultivări elevate, pe care desigur o salutăm.

Faptul a fost remarcat și de dl academician **Ion Bostan**, rectorul UTM, în cuvântul său inaugural, D-Sa subliniind coinciden-

ța simbolică a acestei întâlniri cu studenții anului I și a sărbătorii Limba noastră cea română.

Această nouă admitere de studenți la UTM, a spus rectorul, poartă un număr simbolic – „45”, amintindu-ne de anul 1964, când lua ființă Institutul Politehnic din Chișinău. De atunci s-au perindat 45 de cicluri universitare, care au scris istoria învățământului superior ingineresc în Republica Moldova. Este bine cunoscut că dezvoltarea economică a țării aparține preponderent activității inginerului. El este considerat drept principala forță creativă a oricărei societăți. În activitatea inginerului se dezvoltă capacitatea de producție a țării, se extinde permanent numărul locurilor de muncă – două deziderate extrem de importante pentru tânărul nostru stat.

Pe parcursul a 45 de ani UTM a pregătit cca 66600 de ingineri și economiști, peste o mie de doctori și doctori habilitați.

Potențialul intelectual-tehnic creat la UTM reprezintă un fundament trainic pentru viitoarele generații de studenți, inclusiv Admiterea-2009, în cauza păstrării și dezvoltării culturii științifico-tehnice în țara noastră.

Rectorul UTM și-a exprimat deplina încredere că acest lot de studenți ai anului I, dată fiind calitatea lui înaltă, peste 4-5 ani va înprospăta rândurile intelectualității tehnice a Moldovei, îmbogățind țara cu noi

idei, proiecte, programe de dezvoltare a economiei naționale, pe tot palmaresul ei industrial.

Astăzi UTM este structurată pe 10 facultăți, 58 de catedre și un efectiv uman de cca 23 de mii de studenți și personal didactico-științific și auxiliar.

Adresându-se proaspeților studenți, dl Ion Bostan a subliniat că ei deja au dat dovadă de un înalt patriotism și prin faptul algerii UTM pentru formarea viitoarei lor cariere, conștientizând că țara nu se poate dezvolta cu succes fără o creștere industrială ajustată la cerințele moderne cu un sistem energetic fiabil, cu tehnologii de procesare a producției agro-alimentare, cu o suprastructură inginerescă și o arhitectură modernă a orașelor și satelor noastre, cu tehnologii informaționale moderne aplicate în toate domeniile activității umane etc.

UTM a depus și depune în continuare eforturi enorme pentru ridicarea neabătută a calității studiilor – cerință actuală pe linia integrării noastre în Spațiul European Universitar Unic, după cum prevede Procesul Bologna, la care noi suntem parte. În acest context trebuie subliniat faptul că UTM dispune de cca o mie de cadre didactice calificate, inclusiv 450 de doctori habilitați – profesori universitari, doctori în științe – conferențieri universitari.

UTM dispune de 310 laboratoare didactico-științifice, 75 de clase și centre dotate cu peste 1700 de calculatoare moderne conectate la Internet. Cei cca 2000 de studenți ai anului I prezenți în sala Palatului Național au recepționat informația multilaterală a rectorului UTM, iar reacția adecvată a lor la anumite momente ale expunerii demonstra interesul nutrit de ei pentru universitatea la care au venit.

La eveniment a participat viceprimarul municipiului Chișinău, **Nistor Grozavu**, conf., dr., fost până nu demult decan al FUA, UTM. D-Sa a subliniat faptul că în opțiunea tineretului pentru profesiile oferite de UTM se citește interesul civic proeminent pentru a dezvolta economia țării, căci inginerii ridică țara anume sub aspect economic, la nivelul cerințelor europene, grăbind integrarea

noastră în Europa pe o bază concludentă.

La tribună a vorbit și dl **Anatol Casian**, șef al Catedrei „Mecanica Teoretică”, prof. univ., dr. hab. D-Sa și-a exprimat încrederea în forța de muncă pe care o vor manifesta proaspeții studenți în afirmarea lor politehnică. Studiile la UTM cer efort susținut, dar

și tăria profesională obținută este de probă înaltă. Domnul profesor a îndemnat studenții să fie atenți și la însușirea limbilor engleză, franceză, germană. Majoritatea literaturii de specialitate vine la bibliotecă, la librărie, în internet în limbile moderne, în special în engleză. Deci cunoașterea limbilor moderne va da un mare plus de pătrundere profesională. Personal dl Casian predă materia de studiu în limbile română, rusă, engleză, franceză și știe deci la concret ce înlesnire enormă procură acest fapt în progresul profesional.

Cuvinte calde de încuviințare pentru buna alegere a UTM, unde noii studenți își vor construi cariera inginerescă, își vor forma personalitatea de bun cetățean al țării, a rostit și dl **Victor Toporeț**, decanul FCGC, conf., dr., dl **Dorin Braga**, proaspăt absolvent al UTM, dl **Valentin Arion**, conducătorul programului TEMPUS în Moldova, șeful Catedrei „Termotehnică și Management în Energetică”, prof. univ., dr. hab.

Tonusul ridicat al atmosferei generale al acestei tradiționale întâlniri poate fi privit ca o cheazășie a bunei calități al noului lot de studenți al UTM, fapt care este desigur o mare bucurie socială.

De-o seamă cu universitatea

Pe 9 octombrie 2009, într-o atmosferă solemnă Catedra general-universitară de Limbi Moderne și-a sărbătorit aniversarea a 45-a de la înființare.

Da, catedra a fost instituită în același an, 1964, cu universitatea. Universitatea avea să fie de caracter pur tehnic, dar intelectualismul primului rector, **Sergiu Rădăuțanu**, nu putea să nu-i sufle la ureche că o catedră de limbi moderne va fi elementul principal în completarea noțiunii de „intelectualitate tehnică”, pe care trebuia să o formeze încet-încet noua instituție de învățământ superior ingineresc – Institutul Politehnic din Chișinău (azi – UTM).

Și acest adevăr s-a adevărit cu prisosință în anii ce s-au succedat. Asupra acestui adevăr exprimat în foarte multe forme au stăruit la ședința solemnă vorbitorii: **Ala Jechiu**, șef-interimar al Catedrei de Limbi Moderne, **Petru Todos**, prim-prorector al UTM, prof. univ., dr., **Valerian Dorogan**, prorector pentru cercetarea științifică, prof. univ., dr. hab., **Grigore Musteață**, decanul FTMA, conf., dr., **Nina Zgardan**, ctitorul catedrei date, conf., dr., **Ludmila Ungureanu**, aflată și D-sa timp de mulți ani la conducerea catedrei, **Ion Pocaznoi**, președintele comitetului sindical-colaboratori, conf., dr., **Zinaida Stratan**, directoarea Bibliotecii tehnico-științifice a UTM, **Leonid Busuioc**, jurnalist emerit al RM.

Ideea generală la care s-au rezumat luările de cuvânt s-ar putea formula în următorul mod: „Catedra de Limbi Moderne într-o universitate de caracter tehnic are rolul completării umanistice în pregătirea tinerii-

lor ingineri și a lărgirii orizontului cultural pe linia cunoașterii limbilor moderne, mai ales sub aspect terminologic-tehnic de specialitate (enologie, energetică, mecanică, informatică, electronică etc.), în contextul socio-economic și științific al globalizării”.

Pentru a ține ștacheta sus, după cum o cer mereu exigențele domeniului, Catedra trebuia să-și desăvârșască mereu propria creștere științifică și metodică. Și acest lucru catedra l-a demonstrat cu brio. Pe parcursul anilor catedra a organizat / a participat la conferințe științifice universitare, interuniversitare și internaționale (RM, Ucraina, România, Rusia etc.).

Au fost publicate cca 370 de articole și rezumate. Și-au susținut tezele de doctor 15 cadre didactice. Au fost scrise manuale pentru nivelul liceal și universitar din Moldova. Angajații catedrei își perfecționează competențele lingvistice în România, Franța, Anglia, Germania, Canada.

Catedra colaborează cu instituții similare din România, Franța, Anglia, Germania, cu Fundația „Soros”, Alianța Franceză, Agenția universităților francofone etc.

La festivitate șefa catedrei **Ala Jechiu** a citat

pe bună dreptate numele tuturor cadrelor pedagogice care au susținut și susțin în continuare valoarea Catedrei de Limbi Moderne la nivelul cel mai înalt.

Este vorba de **Vera Zapletina**, ctitorul, primul șef al Catedrei (1964-1966); **Vera Goncareenco**, doctor în filologie, șefa Catedrei din 1966-1990; **Nina Zgardan**, doctor în filologie, conf. univ., șefa catedrei în perioada 1990-2004; **Ludmila Ungureanu**, doctor în filologie, conf. univ., șefa catedrei între anii 2004-2009.

Este vorba de lectorii superiori, lectorii universitari și asistenți: cu o vechime în muncă de peste 40 de ani, **Maria Isac**, **Larisa Șcerbac**, cu o vechime în muncă de peste 15 ani – **Ludmila Plămădeală**, **Nadejda Stricova**, **Gabriela Chița**, **Lilia Moscalenco**, **Valentina Stoicev**; cu o vechime în muncă de peste 10 ani – **Ala Jechiu**, **Mariana Ababii**, **Aurelia Ojog**, **Lidia Bivol**, **Svetlana Grițco**, **Viorica Țurcanu**, **Mariana Golovaci**, **Elena Hodinitu**, **Maria Iordanov**, **Irina Savițchi**, **Ina Grăjdian**; cu o vechime în muncă de până la 10 ani – **Ali-**

na Havric, **Valentina Cuciuc**, **Olga Zingan**, **Liliana Prozor**, **Ana Bichir**, **Elina Cușnir**, **Svetlana Gorilă**, **Irina Marlean**, **Ludmila Avornic**, **Mariana Cerepanova**, **Tataiana Arpendi**, **Oxana Andoni**; doi doctoranzi – **Ludmila Zabolica**, **Ana Bogatu**.

Este vorba de asemenea de echipa administrativă a catedrei – **Svetlana Ionașcu**, metodist-coordonator; **Irina Savițchi**, metodist superior, **Valentina Cuciuc**, metodist superior.

În cadrul ședinței a avut loc și o lansare de carte. Excelenta profesoară **Zinaida Zgardan** a venit cu o nouă prezentare a trudei sale de autor: „Manuel de français (cours de mise à niveau)” și „Lisez pour apprendre”.

La vârsta de 45 de ani Catedra de Limbi Moderne își manifestă în toată plinătatea o puternică forță creatoare – cheazășie și pentru viitorul pedagogic înalt al universității noastre.

Masterat cu suportul Suediei

Pe 2 iunie 2009 la sediul Facultății de Inginerie Economică și Business (FIEB) a demarat o conferință internațională de 4 zile cu participarea UTM și a Institutului Regal de Tehnologie din Stockholm, Suedia (KTH – Royal Institute of Technology) în scopul diseminării experienței didactice fructuoase rezultate din colaborarea de mai mulți ani dintre UTM, în particular FIEB, și KTH.

De fapt, subiectul conferinței a vizat în special Proiectul TEMPUS „JEP 27058-2006” privind Masteratul „Economia afacerilor imobiliare”, care se realizează de 1 an la FIEB, cu suportul KTH și Institutului de Tehnologie din or. Delft, Olanda (Delft University of Technology).

Masteratul „Economia afacerilor imobiliare” este prevăzut pentru o perioadă de 2 ani (120 de credite academice europene), deci urmează să se desfășoare și în anul universitar următor – 2009-2010. Aceasta înseamnă că discuțiile din cadrul conferinței trebuie să perfecționeze în continuare concepția lui didactică, precum și a celorlalte masterate care se vor derula în continuare la FIEB.

Hans Mattsson, coordonatorul Proiectului TEMPUS, profesor la KTH, în referatul său pe tema „Compatibilitatea curriculumului nou de masterat pentru economia afacerilor imobiliare cu standardele europene” a demonstrat convingător pe baza procesului instructiv care se aplică la KTH că în vastul domeniu al afacerilor imobiliare masteratul trebuie să aibă pe lângă cunoștințele sale de bază, pur ingineresti, și solide cunoștințe economice și juridice.

Prof. Mattsson este specialist în managementul cadastral și din vasta sa experiență a putut împărtăși istoricul dezvoltării științei cadastrale în Suedia, inclusiv prin cartografierea rurală, fapt foarte important pentru stat când este vorba de o aranjare civilizată și meticuloasă a relațiilor pe terenul afacerilor funciar-imobiliare, care desigur se dezvoltă și devin tot mai complexe odată cu urbanizarea populației și globalizarea economiei mondiale.

Suedia, precum se vede, are o istorie științifică de mare valoare în domeniul cadastrului, iar harta demonstrată la conferință de prof. Mattsson, cuprinzând țările în care KTH se implică în proiecte didactice, se referea la un număr impresionant nu numai în continentul Europei, dar și al Africii. Desigur că Moldova are ce învăța în materie de cadastru ridicând nivelul pregătirii și la nivelul I – Licență, și la nivelul II – Masterat a tinerilor ingineri la FIEB.

Larisa Bugaian, prorector pentru studiile de masterat și doctorat, prof. univ., dr. hab., UTM, în alocuțiunea sa privind colaborarea UTM cu KTH a expus o listă impresio-

nantă de acorduri și acțiuni foarte benefice pentru noi, care s-au desfășurat într-o perioadă lungă de timp, căci legăturile cu KTH au început încă în 1997. Astfel: 8 studenți ai UTM au absolvit în Suedia Masteratul în „Managementul teritoriului”; 10 profesori ai UTM au beneficiat de stagii de perfecționare de 2 săptămâni, iar alți 3 profesori – de stagii similare de 2 luni; 19 studenți – stagii de practică cu durata între 2 săptămâni și 2 luni pentru realizarea tezelor de master; susținerea a 18 teze de master într-o comisie mixtă internațională, inclusiv 6 teze – în limba engleză; realizarea Proiectelor TEMPUS cu denumirile: „Program Master în mediul ambiant și tehnologii ecologice curate”, „Formarea în domeniul tehnologiilor informaționale geografice”; „Curriculum nou în domeniul „Economia imobilului” (acesta din urmă se află acum în derulare și este coordonat de dl Nicolae Țurcanu, decanul FIEB) ș.a. Tot aici se înscrie și elaborarea diferitelor planuri de studii și programe analitice, implementarea de noi metode de instruire, achiziționarea a 16 calculatoare, 2 trimble CPS receivers, scannere, printere, plotere, proiectoare, softuri de specialitate – toate pe baza finanțării UE în cadrul proiectelor etc. – o colaborare rodnică care desigur că va continua, cu bunăvoința colegilor de la KTH, Suedia și a celor de la Institutul din Delft, Olanda.

Nicolae Țurcanu, decanul FIEB, a subliniat suflul nou educațional european, pe care l-au adus colegii-profesori din Suedia și Olanda pe parcursul acestor ani de colaborări și mobilități intensive pe terenul științelor cadastrale-evaluare a imobilului. Cu susținerea UE în cadrul proiectelor au fost publicate o serie de manuale și studii în domeniu, ceea ce constituie un suport

didactic în ambele cicluri de studii la FIEB. Actualmente în noul program de Masterat „Economia afacerilor imobiliare” se pune accent pe 3 module: tehnic, economic, drept. Dreptul ocupă cca 30 la sută – o cotă serioasă dictată de trecerea de la economia de comandă din ex-URSS la economia de piață.

În Proiectul TEMPUS actual la FIEB s-a format un grup de 26 de masteranzi, inclusiv 23 pe bază de contract cu plată de studii. Tocmai acest flux majoritar cu plată de studii demonstrează că masteratul este solicitat/cerut pe piața educațională din RM și anume masteratul de profil economico-ingenieresc. Deci masteratul va avea durabilitate de viitor.

Din cei 26 de masteranzi 5 studiază câte un semestru în Suedia la KTH.

Decanul Țurcanu a enumerat

un șir lung de măsuri privind diseminarea experienței de colaborare cu Institutul Regal de Tehnologie din Stockholm. D-Sa s-a referit și la metoda sondajelor de opinie care se fac în rândurile studenților, absolvenților, angajatorilor, fapt ce furnizează o bogată informație inversă (feed-back) care servește pentru ajustarea permanentă a procesului didactic la cerințele pieței. Deci procesul educațional se perfecționează prin metode economice (interesul studentului și angajatorului), dar nu prin metode administrative, care, precum se știe, cu timpul ajung în impas, într-un fiasco economico-social dureros.

Valentin Arion, coordonatorul Biroului TEMPUS în RM, a amintit că s-au împlinit deja 10 ani de când programul TEMPUS susține prin diferite proiecte învățământul superior din RM. Iar din cele 50 de proiecte 12-13 au fost realizate cu suportul celor două institute de tehnologie din Stockholm

și Delft, Olanda.

Proiectul de Masterat „Economia afacerilor imobiliare” care se realizează la FIEB-UTM este foarte important. Orice firmă este viabilă dacă în activitatea ei sunt încrustate științele economice și cele juridice. Deci pregătirea inginerilor trebuie să conțină neapărat și asemenea cunoștințe.

Svetlana Gorobievski, conf., dr., specialist în economie, a lansat în discuții o idee tonică: necesitatea de a introduce la toate specialitățile UTM a unui curs privind „Bazele antreprenoriatului”.

Cunoștințele antreprenoriale sunt acut necesare în Moldova, unde afacerile se dezvoltă prea încet, implicit din cauza deficitului de cunoștințe antreprenoriale. D-sa a amintit că și din punct de vedere istoric în ținutul nostru afacerile erau un apanaj al cetățenilor de etnie evreiască sau armenescă (strada omonimă din Chișinău este o dovadă elocventă în acest sens). Moldovenii nu au îmbrățișat acest sector economic, dar acum economia de piață vine cu noi tendințe. Ideea dnei Gorobievski a fost susținută ca fiind una argumentată de însuși contextul socio-economic actual.

La conferință au asistat și unii studenți care învață sau au învățat la KTH câte un semestru și unii absolvenți ai FIEB, astăzi deja businessmen. Unii dintre ei au luat cuvân-

tu pentru a demonstra că nivelul de pregătire care s-a stabilizat la FIEB și colaborarea intensă cu KTH este pe măsura exigențelor europene și aduce la sigur un mare plus în economia națională a RM.

În proiectul „Curriculum nou în domeniul „Economia imobilului” referitor la ciclul I – Masterat printre partenerii figurează și Universitatea de Stat din Comrat, RM.

Ala Levițchi a subliniat că pentru Universitatea de Stat din Comrat proiectul dat a constituit o șansă excelentă. Colaborările interuniversitare în cadrul proiectului au contribuit esențial la ridicarea nivelului de calitate în pregătirea specialiștilor respectivi din Găgăuzia, unde acum, în condițiile economiei de piață, este mare nevoie de asemenea cadre.

Conferința a fost un succes organizatoric și științific, fapt pentru care FIEB poate fi felicitată.

NETRIDERS – CONCURS DE REȚELISTICĂ

Cisco, lider mondial în echipamente pentru comunicații, continuă să se implice activ în formarea specialiștilor în domeniul IT&C, căutând să identifice tineri pasionați de informatică, pe care îi încurajează să-și continue pregătirea în vederea obținerii unor noi performanțe. În acest scop, Cisco organizează anual Concursul Internațional de Rețelistică NetRiders pentru studenții și absolvenții Programului Cisco Networking Academy din 26 de țări din zona EMEA, între care și RM.

Pe 21 mai, în incinta Bibliotecii Științifice Centrale a AȘM a avut loc Concursul Național de Rețelistică NetRiders 2009, la care au participat cei mai buni studenți ai Academiei Cisco din RM. Concursul s-a desfășurat on-line și a constat dintr-un test teoretic și o lucrare de laborator (configurarea unei rețele folosind aplicația Cisco Packet Tracer). Concursul a fost supervizat de un juriu format din instructori Cisco experimentați și reprezentanți ai Academiei Regionale Cisco DNT Chișinău.

Rezultatele concursului sunt publicate pe site-ul: <http://netacad.dnt.md/netriders/>. Din cei 22 de participanți la concu-

sur, 7 sunt studenți ai FRT și Academiei Cisco din cadrul Universității Tehnice din Moldova (RENAM, UTM) sub egida instructorului Dinu Țurcanu. 4 dintre ei au obținut locuri de vârf în clasamentul general: Plotnicu Sergiu, gr.TLC-054 – locul 2; Vovc Ana, gr.SOE-062 – locul 5; Guz Sergiu, gr.SOE-051 – locul 8; Bernic Denis, gr.TLC-053 – locul 9.

Primii 10 participanți din clasamentul general au avut ocazia să-și aprofundeze cunoștințele în cadrul unui training, în urma căruia au fost selectați 3 dintre cei mai buni pentru a reprezenta Moldova la etapa internațională a concursului NetRiders din luna iulie 2009.

NetRiders creează o nouă dimensiune a Networking Academy. Concursul este o experiență fascinantă, oferind un bun prilej de a-ți demonstra abilitățile într-un mediu competitiv, a declarat Plotnicu Sergiu la finele concursului.

Dinu Țurcanu, lector superior universitar, magistr, FRT, instructor certificat al Academiei Cisco din cadrul UTM, a specificat:

– În cel de-al doilea deceniu de funcționare a Networking Academy, accentul s-a pus pe pregătirea studenților în ve-

derea intrării pe piața locurilor de muncă. Analiza decalajelor privind abilitățile profesionale și feedback-ul primit de la clienți indică o lipsă acută a tehnicienilor specializați în rețele în întreaga Europă. Aceste decalaje se vor extinde dacă nu instruiem și nu recrutăm persoanele potrivite încă de pe acum. Competițiile NetRiders scot în evidență talentul studenților Cisco Networking Academy și stabilesc contactul dintre aceștia și eventualii angajatori.

A finalizat și trainingul CCNA pentru cei 10 finaliști ai concursului National NetRiders 2009, care a durat o lună de zile. Toți cei 10 finaliști au fost premiați cu obiecte de valoare de compania Cisco Systems.

În urma susținerii a două probe teoretice și a 3 probe practice, studentul Academiei Cisco RENAM – Plotnicu Sergiu a devenit unul din cei 3 învingători care a reprezentat Republica Moldova la Concursul Internațional NetRiders din luna iulie 2009. Din cei 118 concurenți de pe glob, Sergiu a ocupat locul 16 în clasamentul general (pentru Moldova acesta fiind cel mai bun rezultat obținut vreodată),

cei alți doi concurenți ai noștri ocupând respectiv locurile 38 și 59.

Pe 20 iulie, Sergiu Plotnicu a susținut cu un punctaj maxim examenul de certificare CCNA (640-802) în cadrul Centrului de testare Pearson VUE, fiind primul absolvent al Academiei Cisco RENAM din cadrul UTM care a susținut certificarea CCNA, devenind astfel inginer Cisco certificat internațional. Îl felicităm cu această ocazie, dorindu-i succese la angajarea în câmpul muncii și o carieră de succes!

Sport

Serghei Teliucov: două recorduri mondiale

Pe 27-28 iunie 2009 în Estonia, or. Kohla-Järve s-a desfășurat campionatul European la unul din cele mai „bărbătești” sporturi: triatlon-forță sau power-lifting.

Se știe că triatlonul clasic este un concurs athletic combinat, care reunește 3 probe: 100 metri plat (alergare), săritura în lungime, aruncarea greutății. Însă triatlon-forță se referă la ridicarea halterei din 3 poziții diferite: I – așezare cu haltera pe spate, II – împinsul halterei de la piept din poziția culcat pe spate, III – dezoare de spate cu haltera.

Proaspătul absolvent al FCGC, **Serghei Teliucov**, a evoluat în categoria sportivilor cu greutatea proprie de până la 60 kg.

La prima probă – așezare cu haltera pe spate – Serghei a ridicat la prima încercare haltera de 130 kg. După puțină relaxare a ridicat haltera de 145 kg. Iar la a treia încercare – 152,5 kg. Asemenea performanțe cer, bineînțeles, nu doar o bună pregătire fizică, dar și una psihică, nervii fiind încordați la maximum. Serghei a dat dovadă de o fericită îngemănare a celor două stări – un calm bazat pe antrenamentele care i-au „format” mușchii – și a reușit! **Record mondial!** Niemi, niciun sportiv din lume de talia lui Serghei Teliucov nu a ridicat o asemenea greutate! În cadrul acestui campionat european s-au întrecut la triatlon-forță sportivi din Rusia, Franța, Marea Britanie, Ucraina, Italia, Elveția și amfitrioana evenimentului – Elveția. Când însă s-a evidențiat Moldova prin recordul mondial al absolventului nostru Serghei Teliucov, arbitrii au fost oarecum

uimiți și băiatul nostru a fost chemat imediat la examenul de dopaj, pe care Serghei de asemenea l-a susținut cu brio. Rezultatul recordmanului mondial din Moldova a fost recunoscut-omologat la proba „Așezare cu haltera pe spate”, greutatea 152,5 kg.

La proba a II – împinsul halterei de la piept din poziția culcat pe spate – Serghei a ridicat în cele 3 încercări mai întâi 80 kg, apoi – 90 și în final 95 kg. Iar la cea de-a treia probă – dezoare de spate cu haltera – maximum 165 kg. Făcând suma celor trei probe: 152,5 + 95 + 165 kg, obținem în rezultat 412,5 kg. Și aici – o nouă performanță! S-a constatat că și această sumă totală a celor trei probe constituie un record mondial!

O spunem cu mândrie: studentul nostru a stabilit în Campionatul european din Estonia la genul sportiv triatlon-forță 2 recorduri mondiale! Vom nota că Serghei a susținut anul acesta și un bun proiect de diplomă, iar FCGC în frunte cu dl decan **Victor Toporeț** se mândrește cu un asemenea student-absolvent. E un prilej de mândrie și pentru antrenorul **Boris Reutov**, și Catedra de educație Fizică a UTM, dar și pentru întreaga universitate, întreaga republică, căci recordurile mondiale se stabilesc mai rar, fiind calificate cu determinativul de „eroice”.

Ziarul „Sport curier” scria că pe un asemenea sportiv îl poate invita orice club sportiv din orice țară... Noi vom spera că Serghei Teliucov va rămâne acasă și ne va bucura încă de multe ori cu performanțe noi. O susține și el însuși. Bravo lui!

Sub bagheta magică a unui dirijor prin excelență

Puțini înțeleg că fiecare compoziție muzicală este un tron al pasiunii și că pasiunea însăși este tronul muzicii (Ludwig van Beethoven).

Calificativul de Homo... musicus, pe drept cuvânt și fără urmă de echivoc, poate fi atribuit dirijorului, profesorului la clasa de suflători, omului de o cultură enciclopedică și de o modestie proverbială – **Anastas Boldescu**.

Răsună goarna. E un semnal tradițional, ce se face auzit de două ori pe săptămână în incinta Școlii de Muzică din comuna Stăuceni (directoare: **Iulia Nichita**). Prin acest semnal tradițional se atenționează toți elevii că în următoarele clipe începe lecția de muzică în clasa de suflători, adică de fanfară. La pupitrul, în calitate de profesor e cunoscutul și virtuozul trombonist **Anastas Boldescu**.

Ora de muzică în clasa de suflători, alcătuită majoritar din elevi de la gimnaziul din localitate, trece pe neprins de veste, asemenea unui vis frumos de copil. Ea se aseamănă, dacă e să o comparăm cu ceva superb, cu o livadă de cireși în floare.

Dirijorul, un cunosător perfect în materie de istorie a muzicii clasice și contemporane, ore întregi poate să-ți povestească despre temele și frazele simfonice ale compozitorilor Haydn, Brahms, Vanhan Williams, Ceaikovski și Wagner, Prokofiev și Mozart, Bach, Rimski-Korsakov, Ciprian Porumbescu, Eugeniu Doga, despre preludiile lui Chopin, despre simfoniile lui Ludwig van Beethoven și despre mulți alți maeștri ai timpului trecut și prezent, ce ocupă un loc de cinste în pantheonul muzicii universale clasice.

El este așteptat cu bucurie și la Casa de Cultură a Universității Tehnice a Moldovei.

Aici talentatul dirijor a depus o muncă intensă pentru selectarea instrumentiștilor, pentru instruirea și îmbunătățirea măiestriei interpreților și a fiecărui membru al fanfarei în parte. De aceea la concertele susținute poți audia cu plă-

cere armonia perfectă a valsului din baletul academic „Frumoasa din pădurea adormită” (1899), având la bază muzica lui Piotr Ilici Ceaikovski, alte valsuri celebre, ca „Dunărea albastră”, „Povești din Pădurea vieneză” de J. Strauss, lucrări faimoase ale compozitorilor Giuseppe Verdi și Johannes Brahms, rugăciunea catolică „Ave Maria”, prelucrată pe timpuri de celebrul compozitor Franz Schubert, iar acum executată în adagio de fanfara viitorilor ingineri, care devin... lirici sub conducerea dirijorului **Anastas Boldescu**...

În 1999, la Festivalul Republican al Colectivelor Artistice de Fanfară desfășurat la Soroca, fanfara maestrului A. Boldescu s-a învrednicit de locul I.

Dar cel mai frumos și mai emoționant turneu atât pentru interpreți, cât și pentru gazde a fost în Țara-mamă – România.

Profesorul A. Boldescu are o contribuție deosebită pe tărâmul cultural-educational, formând din tinerii din localitatea Stăuceni adevărați maeștri ai muzicii de fanfară: frații A. Timus, T. Timus, V. Timus, frații C. Burduja și P. Burduja, N. Lașcu, P. Petco, I. Sofroni, L. Prodan, I. Puiu, avându-l ca staroste pe Gheorghe Muntean.

Actualmente, acest dirijor de excepție trăiește și activează în măsura muzicală de „Allegro energico e passionato” și, fiind în pragul frumoasei vârste de 70 de ani, îi doresc succese muzicale, și nu numai.

Rodion BUCIUCCI

(„Literatura și Arta”, 24 septembrie 2009)

„Rockhausen-2009”

Pe 3 octombrie 2009, pe stadionul din campusul Râșcani al UTM s-a desfășurat cea de-a II-a ediție a Festivalului de muzică rock „Rockhausen-2009”.

Snails, Gândul Măței, Alternosfera, Vița de Vie. În fruntea lor, precum s-a văzut, se afla „Alternosfera”, condusă de **Marcel Bostan**, bine cunoscut deja în rândul tineretului studios. De altfel, Marcel Bostan, asistat de compania StarNet, a și avut rolul de organizator al festivalului, acesta bucurându-se de un succes evident, sub diferite aspecte. Or, aspecte într-o asemenea aglomerație de sute și sute de tineri sunt destule. Nu degeaba la poarta împrejuririi cu

zăbrele a fost afișat un panou cu regulile de acces și de comportament pe teritoriu...

A fost o petrecere frumoasă, în stilul exuberant al tineretului, la care s-a adăugat și factorul meteo, destul de favorabil, de altfel: o zi însorită, caldă, îmbietoare. Și mult tineret, venit și din unele raioane ale republicii – festivalul a avut o publicitate preventivă largă, inclusiv prin internet.

A fost o reușită, pentru care UTM își poate pune semnul „plus”, achitându-se cu succes de această misiune educativă.

Prima ediție a festivalului Rockhausen organizat de revista Munhhausen în noiembrie 2008 a întrunit 27 de formații rock din RM, două capete de afiș: Naiv (Rusia) și KUMM (România), două scene, 12 ore de rock calitativ în Chișinău și titlul de eveniment al anului.

Academicianul Iacob Bumbu

Savantul, pedagogul, profesorul universitar, doctorul habilitat, academicianul **Iacob Bumbu**, născut la 5 octombrie 1934 în comuna Varnița, Tighina, a reușit pe parcursul celor 55 de ani de activitate științifică, didactică, managerială să înregistreze o seamă de succese notorii.

În știință se consideră fondatorul biogeochimiei în condițiile Moldovei. A efectuat ample cercetări în domeniul

microelementelor din ecosistemele naturale și artificiale. Pentru prima dată a stabilit provinciile biogeochimice de carență sau surplus a metalelor grele (I, Co, Zn, Cu, Mn, Cd, Sr etc. în sistemele rocă-sol, sol-apă, sol-plantă, plantă-organism viu). Cercetările sale fundamentale sunt implementate cu succes în agricultură, veterinarie, medicină, industria alimentară.

A studiat timp de 20 de ani conținutul, concentrația, repartizarea, antagonismul multor elemente chimice în ecosistemele naturale și artificiale din Moldova. În baza acestor cercetări au fost elaborate noi procedee de optimizare a nutriției minerale a plantelor și animalelor agricole, soldate cu obținerea a 5 brevete de invenții.

Este autor a peste 250 de lucrări științifice, didactice-științifice, îndrumări metodice, inclusiv 14 monografii, 4 manuale, 4 broșuri etc. A contribuit la pregătirea mai multor generații de specialiști de înaltă calificare în biologie, pedagogie, medicină, agricultură, ingineria mediului.

Din 1997 este membru titular al Academiei Naționale de Științe Ecologice din RM, profesor de onoare al Universității Tehnice de Nord Baia Mare, România, membru titular al Academiei Internaționale de Ecologie și Informatică din Sankt-Petersburg, Federația Rusă; biografia sa este nominalizată în Dicționarul Specialiștilor în „Who's Who” în știința și tehnica românească, vol. I, 1996. Decorat cu medalia „Veteran al muncii” (1988), deținător al Diplomei de Onoare a AGEPI, Diplomei de Merit a AȘM (2005). Se bucură de o stimă meritată din partea colectivului didactic și a studenților.

Ion IONEȚ,
dr. conf., șef Catedră EMEIA

Editor – Universitatea Tehnică din Moldova.

Echipa redacției: Marina Romanciuc (redactor-șef) – 48-83-57, Leonid Busuioc (corespondent) – 32-55-01, Dorian Saranciuc (fotograf), Viorica Ostaș-Tofan (design) – 69499516. E-mail: romelina@list.ru

Înregistrare la Ministerul Justiției al RM cu nr. 42 din 16.02.1998. Tiparul: Editura „PRAG-3” Comanda: 2096 Tiraj: 2200